

Guies pedagògiques per a professors

Aula de la Seguretat Social

GOBIERNO DE ESPAÑA	GOVERN D'ESPANYA
MINISTERIO DE EMPLEO Y SEGURIDAD SOCIAL	MINISTERI D'OCUPACIÓ I SEGURETAT SOCIAL
SECRETARÍA DE ESTADO DE LA SEGURAD SOCIAL	SECRETARIA D'ESTAT DE LA SEGURETAT SOCIAL

Índex

Índex.....	2
1 Què és es sistema de la Seguretat Social? Com s'organitza?	4
1.1 Unitats afectades.....	4
1.2 Reflexions prèvies	4
1.3 Exposició del professor	4
1.4 Activitats.....	5
2 Com protegeix la Seguretat Social als ciutadans?.....	7
2.1 Unitats afectades.....	7
2.2 Reflexions prèvies	7
2.3 Exposició del professor	7
2.3.1 Pensions	7
2.3.2 Subsidis.....	8
2.3.3 Indemnitzacions	9
2.3.4 Prestacions per desocupació.....	9
2.4 Activitats.....	9
3 Hi ha ciutadans que es troben sense protecció?	11
3.1 Unitats afectades.....	11
3.2 Reflexions prèvies	11
3.3 Exposició del professor	11
3.3.1 Prestacions sanitàries.....	12
3.3.2 Pensions no contributives	12
3.3.3 Subsidi especial per maternitat.....	13
3.3.4 Protecció familiar.....	13
3.3.5 Nivell assistencial de la protecció per desocupació.....	13
3.3.6 Servicis Socials	13
3.4 Activitats.....	13
4 Quin tipus de relació s'estableix entre la Seguretat Social i els ciutadans?	16
4.1 Unitats afectades.....	16
4.2 Reflexions prèvies	16
4.3 Exposició del professor	16
4.3.1 Règim general.....	19
4.3.2 Règims especials	20

4.4	Activitats.....	20
5	Com obté la Seguretat Social els diners per oferir i proporcionar la seua ajuda?.....	23
5.1	Unitats afectades.....	23
5.2	Reflexions prèvies	23
5.3	Exposició del professor	23
5.3.1	Ingressos de la Seguretat Social	23
5.3.2	Cotització vs. Prestació.....	24
5.3.3	Pressupost	26
5.4	Activitats.....	27
6	Quins mitjans de relació amb el ciutadà té la Seguretat Social?	29
6.1	Unitats afectades.....	29
6.2	Reflexions prèvies	29
6.3	Exposició del professor	29
6.3.1	Atenció telemàtica.....	29
6.3.2	Atenció telefònica.....	30
6.3.3	Atenció presencial.....	31
6.4	Activitats.....	32

1 Què és es sistema de la Seguretat Social? Com s'organitza?

1.1 Unitats afectades

Unitat 0. Conceptes generals. Principis i directrius del sistema de Seguretat Social.

Unitat 1. El sistema espanyol de la Seguretat Social

1.2 Reflexions prèvies

- Què has sentit a dir sobre la Seguretat Social?
- Què penses que és?
- Perquè serveix?

1.3 Exposició del professor

Tots els ciutadans, per viure dignament, han de treballar a canvi d'un salari, però la realitat ens demostra que no sempre és possible.

Així, pot ocórrer que el treballador deixi el treball quan arribi a l'edat de jubilació, tinga reduïda o anul·lada la seua capacitat laboral de manera definitiva, mora o perda el seu lloc de treball per acomiadament. Tampoc no pot treballar quan està malalt, té un accident o gaudeix dels períodes de descans per maternitat, paternitat, adopció o acolliment.

Aquestes situacions provoquen, en les persones que les pateixen, un excés de despeses o una disminució d'ingressos, que poden afectar les seues necessitats bàsiques (aliments, vivenda, roba, assistència mèdica, etc.)

Per això, l'Estat, a través de la Seguretat Social, garanteix a les persones una protecció adequada en situacions determinades i en les condicions legalment establides.

El sistema de protecció del què parlem es coneix com a **SEGURETAT SOCIAL**.

D'on obté la Seguretat Social els recursos necessaris per protegir a tots els ciutadans quan ho necessiten?

Bàsicament de les cotitzacions que realitzen els treballadors i empresaris a la Seguretat Social. Les empreses on les persones treballen retenen una xicoteta part del seu sou per donar-lo a la Seguretat Social, les cotitzacions.

També es financen dels impostos que paguen tots els ciutadans de l'Estat.

Com ha anat aconseguint cada treballador el dret a gaudir d'eixa protecció?

A través de les cotitzacions realitzades durant tota la seua vida laboral, per l'empresari i el treballador, ja que hi ha l'obligació de cotitzar des del moment en què s'inicia un treball.

Tots podem adquirir aquest dret?

Totes les persones poden aconseguir-lo perquè tenen dret a treballar, però cal que es complisquen, a més, els requeriments exigits en cada situació.

Per garantir aquest dret, cal la sol·lidaritat d'uns per a altres, especialment amb els més necessitats de protecció, encara que siguin d'edats o llocs diferents. Els drets són els mateixos per a tots.

Es pot veure que el sistema de la **Seguretat Social** es recolza en la **solidaritat** i en la **igualtat de drets** perquè el que s'obté per les cotitzacions en tot el país serveix per ajudar a tots els espanyols i nacionals d'altres països residents a Espanya,

1.4 Activitats

- Elaboració de llistats: coses necessàries per viure, maneres d'aconseguir eixes coses, obstacles o dificultats que es poden presentar per aconseguir-les (situacions de necessitat) i solucions que se'ns ocorren.
Els alumnes hauran d'arribar a la conclusió que cal un sistema protector.
- Ideació i descripció: **con hauria de ser eixe sistema.**
Inventar com es comportaria eixe sistema de protecció i descriure'l com si es tractés d'un joc amb regles: quines coses es poden fer, quines no es poden fer, quines són convenientes i quins no ho són.
- Planificació: dibuixar el plànol d'una ciutat menuda per comprovar com el que crea l'estructura són les idees prèvies (principis - guia). Els alumnes han d'arribar a veure clarament per on poden passar les persones i les coses i per on no ho poden fer (carrers, aceres, canonades, cables, passos de zebres, semàfors, etc.)
- Redacció de texts senzills en què s'exemplifiquen casos de **solidaritat**, i **igualtat de drets**.
- Buscar en Internet l'article 41 de la Constitució Espanyola i comentar-lo a classe.
- Treball en equip per elaborar un qüestionari de sis preguntes sobre aquests temes, dirigit a pares i professors.
- Qüestionari per als alumnes
 1. *Com es diu el sistema que protegeix als ciutadans de la inseguretat de la vida?*
 - a) Protecció Social
 - b) Seguretat Social
 - c) Acció Protectora
 2. *Què han de fer les persones per aconseguir diners i comprar el que necessiten?*
 - a) demanar un préstec al banc
 - b) treballar
 - c) demanar-se'l al veí

3. *Si una persona es queda sense treball, es fica malalta o és gran què pot fer per estar protegit?*
 - a) demanar al carrer.
 - b) res.
 - c) sol·licitar les ajudes de la Seguretat Social
4. *Quins tenen dret a rebre protecció de la Seguretat Social?*
 - a) tots els ciutadans
 - b) només les persones treballadores que aporten part del seu sou tots els mesos a la Seguretat Social per estar assegurats i protegits
 - c) nens
5. *Com aconseguix la Seguretat Social la major part dels diners per donar-nos-els en forma d'ajuda o prestació quan ens fan molta falta?*
 - a) totes les persones que treballen, en empreses o pel seu compte, donen una part menuda del seu sou mensual a la Seguretat Social
 - b) l'Estat dona una part dels seus fons
 - c) s'ho demana als ciutadans més rics i poderosos
6. *Què vol dir que la Seguretat Social es guia pel principi d'universalitat?*
 - a) que intenta protegir a tota la població perquè tot ciutadà té el dret a ser atès
 - b) que viatja per l'univers amb un guia
 - c) que busca un guia de l'Univers
7. *La Seguretat Social es recolza en el principi de solidaritat, això vol dir que*
 - a) totes eixes persones solidàries i només aquestes, formen part del sistema de la Seguretat Social
 - b) la solidaritat és una roca molt forta sobre la qual es va construir la Seguretat Social
 - c) tots necessitem de la solidaritat, o siga el compromís d'ajudar-nos els uns als altres, i per això la Seguretat Social es recolza en eixe principi.
8. *Què és solidaritat entre persones de diverses generacions?*
 - a) compromís d'ajuda entre persones de diverses edats
 - b) compromís d'ajuda entre amics
 - c) compromís d'ajuda entre treballadors
9. *Què és la solidaritat entre persones de diferents territoris?*
 - a) compromís d'ajuda entre persones que viuen a llocs diferents del país
 - b) compromís d'ajuda entre persones que tenen necessitats diferents
 - c) compromís d'ajuda entre persones de races diferents

2 Com protegeix la Seguretat Social als ciutadans?

2.1 Unitats afectades

Unitat 2. El model actual de Seguretat Social.

Unitat 3. Acció protectora i règim jurídic de les prestacions.

2.2 Reflexions prèvies

- La Seguretat Social és un sistema que ens ajuda quan estem malalts? I quan siguem grans?
- En quin moments de la vida penses que ens pot ajudar la Seguretat Social?
- Saps el que és la jubilació?
- Saps el que són les pensions?

2.3 Exposició del professor

Els ciutadans, que viuen en societat, tenen dret a estar segurs i protegits en molts casos i situacions. La Seguretat Social existeix per un motiu primer i principal: **l'existència de situacions de necessitat**.

La Constitució Espanyola

Article 41. Els poders públics mantindran un règim públic de Seguretat Social, per a tots els ciutadans, que garantisca l'assistència i prestacions socials suficients en situacions de necessitat, especialment en cas de desocupació. L'assistència i prestacions complementàries seran lliures

Com a conseqüència, les ajudes (o **prestacions**) de la Seguretat Social són variadíssimes degut a la quantitat de necessitats que es poden presentar al llarg de la vida d'una persona.

Anem a vore **quina classe d'ajuda es rep en cada un dels casos**. Les ajudes es diuen **prestacions** i poden ser de quatre classes:

2.3.1 Pensions

Es reben periòdicament, cada mes, per exemple, i normalment durant tota la vida.

Cas 1: L'avi de Daniel té 70 anys i s'acaba de jubilar, és a dir, ha deixat de treballar. Als 65 anys, que és l'edat de jubilació, no volia abandonar el seu treball perquè li agradava molt el que feia (*inventar el més apropiat per a cada exposició*). Va poder continuar en la seua empresa, reduint una part de la seua jornada de treball, això es diu **jubilació parcial**.

Ara, encara que no treballa, rep tots els mesos el seu sou de jubilació. La Seguretat Social li dona un sou pel que ha **cotitzat**, aportant una part dels seus guanys durant anys.

Cas 2: Paloma, la mare de Paula, s'ha quedat vídua. El seu marit tenia una malaltia respiratòria des de feia algun temps i ha mort amb només 45 anys. Ella té dret a rebre una ajuda que es diu **pensió de viudetat**.

També tenen dret els fills, si tenen menys de divuit anys, a una prestació que, en aquest cas, es diu **pensió d'orfanat**.

(Es recomana al professor ampliar la informació parlant de la resta de casos en què es rep aquesta pensió: fins als 22 anys, si treballa però guanya poc; fins als 24 anys si és orfe absolut, etc. Suggerim que es realitzi responent a preguntes dels alumnes que suggerirem amb cura, tractant què se'ls "ocórreguen" a ells a base de posar exemples de les *necessitats de la vida*).

2.3.2 Subsidis

Es reben durant períodes determinats. Les persones treballadores es poden trobar en una situació que els impossibilita temporalment anar al treball i en la qual, a més, necessiten atencions mèdiques per malaltia o accident.

Cas 1: Marina, des de fa anys, és professora d'Educació infantil i, jugant amb els seus alumnes de tres anys va entropessar i va caure a terra, amb la mala sort que es va trencar un braç. Així que ara té posada una escaiola y no pot anar al centre on treballa fins a dins de tres setmanes.

Marina obtindrà el següent:

- a) un **subsidí per incapacitat temporal**, o siga que la Seguretat Social reconeixeria una quantitat de diners semblant a la que ella guanyaria si estiguera treballant eixes tres setmanes (prestació econòmica).
- b) **tindrà dret a anar al metge les vegades que ho necessite** perquè el seu braç es fique bé sense haver de pagar uns diners per eixes visites al centre de salut (assistència sanitària).
- c) podrà **comprar els medicaments**, per alleujar el dolor o rebaixar la inflamació, per molts menys diners del que valen (prestació farmacèutica).

Cas 2: Mertxe i Andrés ha tingut una nena, Begonya. Els diverteix molt mirar-la i jugar amb ella. Ara que és tan menuda i necessita molt de l'afecte i de les atencions dels seus pares; volen estar a prop seu tot el temps que puguin, a més, estan un poc cansats perquè de nit s'han d'aixecar diversos cops per donar de menjar al bebè, que plora quan té fam, clar.

Mertxe i Andrés tindran aquestes ajudes:

- a) un subsidi per ser mare (maternitat): Mertxe podrà cuidar del bebè i passar amb ella els primers mesos de la seua vida; per estar contribuint amb part del seu sou mensual a la Seguretat Social, tindrà dret a estar uns mesos a casa, no anirà a la perruqueria on treballa però rebrà els seus guanys habituals.
- b) durant tretze dies, si és el seu primer fill, Andrés podrà no acudir al restaurant, del que és cambrer, i ajudar a Mertxe a casa, cuidant al xiquet o la xiqueta. És una ajuda de la Seguretat Social per ser pare (paternitat)

2.3.3 Indemnitzacions

Ajudes econòmiques es d'abonen per una sola vegada.

Cas 1: Maria és hostessa en l'AVE. Servint menjars en el tren es va lesionar un peu amb un dels carros de begudes. Maria podia caminar (**lesió permanent no invalidant**), però no podia estar moltes hores caminant a tota prisa pels corredors del tren. No va poder seguir amb el seu treball d'hostessa, però, això sí, va rebre una **indemnització** per la seua contribució a la **Seguretat Social**, i va continuar treballant en la mateixa empresa, però realitzant tasques en terra, i no en un tren, més apropiades a la seua situació.

2.3.4 Prestacions per desocupació

Protegeixen a totes eixes persones que, tot i que volen treballar, han perdut el seu treball per un temps o definitivament.

Tenen dret a rebre aquesta prestació tots els treballadors que porten treballant un temps determinat i contribuint amb la seua aportació mensual. Rebran aquesta ajuda per un temps limitat que dependrà dels anys que duguen treballant i cotitzant.

És el **Servici Públic d'Ocupació Estatal** qui abona les aportacions d'empreses corresponents a les cotitzacions de la Seguretat Social durant la percepció de la prestació.

2.4 Activitats

- Elaboració de llistats: situacions en què les persones, al llarg de la seua vida, es poden trobar impossibilitades per realitzar el seu treball (edat, maternitat, accident, malaltia, etc.)
- Exemplificació i descripció d'alguna de les situacions enumerades. Aplicació del tipus de prestació adequat al cas.
- Redacció d'una carta a un amic, que, per haver mort el seu pare, a més d'estar molt trist, està preocupat per la situació econòmica en què queda la família.
- Debat sobre la necessitat o no d'aquesta acció protectora per part de l'Estat.
- Treball en equip per elaborar un qüestionari de sis preguntes sobre aquests temes, dirigit a pares i professors.
- **Qüestionari per a alumnes.**
 1. *Com es diuen les ajudes que es reben de la Seguretat Social?*
 - a) hipoteques
 - b) préstecs
 - c) prestacions
 2. *Què són les pensions?*
 - a) una classe de prestacions que es reben de manera vitalícia
 - b) llocs de descans
 - c) prestació per desocupació

3. *Qui té dret a una pensió d'orfandat?*
 - a) els jubilats
 - b) els fills que han quedat òrfens i tenen menys de 18 anys, amb caràcter general.
 - c) els menors de 18 anys
 4. *Què és un subsidi?*
 - a) una prestació de caràcter temporal
 - b) una prestació vitalícia
 - c) una prestació social
 5. *En què consisteix el subsidi per maternitat?*
 - a) és el reconeixement mèdic durant l'embaràs
 - b) és la prestació a què es té dret durant el període de temps en què les mares han de cuidar dels seus fills nounats
 - c) és un abonament de transports per a les mares
 6. *Qui té dret a un subsidi per incapacitat temporal?*
 - a) els treballadors i treballadores quan es troben molt cansats
 - b) tota persona que contribueix amb la seua aportació cada mes i sofreix un accident o malaltia que no li permet realitzar el seu treball habitual.
 - c) les persones en general
 7. *Aquesta ajuda per incapacitat temporal, és econòmica únicament?*
 - a) aquest subsidi consisteix en no pagar medicaments
 - b) aquest subsidi permet aconseguir ajuda econòmica, assistència sanitària i medicaments
 - c) aquesta prestació només és econòmica
 8. *Com es diuen les ajudes econòmiques que s'abonen per una sola vegada per compensar al treballador, per exemple, per una lesió permanent però que no li invalida?*
 - a) indemnitzacions
 - b) compensacions
 - c) pensions
 9. *Quin nom reben les prestacions que concedeix el Servei Públic d'Ocupació Estatal per haver perdut el lloc de treball?*
 - a) prestacions forçoses
 - b) prestacions a curt termini
 - c) prestació per desocupació
 10. *Durant quant temps es pot estar rebent una prestació per desocupació?*
 - a) el temps durant el qual s'està sense treballar encara que aquesta situació dure tota la vida
 - b) el temps màxim durant el qual es pot rebre és de dos anys aproximadament
 - c) fins que es complisquen els 50 anys d'edat
- Posada en comú i conclusió que s'extrau de les respostes al qüestionari.

3 Hi ha ciutadans que es troben sense protecció?

3.1 Unitats afectades

Unitat 3. Acció protectora i règim jurídic de les prestacions.

3.2 Reflexions prèvies

- Les persones que mai han cotitzat, tenen cap dret a rebre ajuda quan estan molt necessitades?
- I els treballadors que quedaren fa temps den atur i, a pesar d'estar buscant un treball, no l'han pogut trobar?
- Les persones que no poden treballar per malaltia, edat o invalidesa, si no tenen família amb possibilitat d'ajudar-los, tenen dret a rebre una ajuda social?

3.3 Exposició del professor

Hem vist que segons l'article 41 de la Constitució Espanyola, tots els ciutadans, tots, tenen dret a l'**acció protectora** de la Seguretat Social i és que aquesta té dos modalitats o nivells:

1. Protecció per als que contribueixen, és a dir, modalitat contributiva o **nivell contributiu** o professional.
2. Protecció per als que no poden contribuir o no han contribuït el suficient. Aquesta es diu modalitat no contributiva o **nivell bàsic** o assistencial.

Tots els casos dels que abans hem estat parlant (els casos de Marina, Mertxe i Andrés) són exemples de situacions que es donen en el nivell contributiu, és a dir, les de persones que aporten a la Seguretat Social la part corresponent del seu sou mensual.

Ara, anem a vore casos de persones que puguem necessitar l'acció protectora en el seu **nivell bàsic**, en el qual les aportacions són de l'Estat i es reben a través de les diverses entitats gestores de la Seguretat Social: Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS), l'Institut Social de la Marina (ISM) i l'Institut de Persones majors i Servicis Socials (IMSERSO), este últim depèn del Ministeri de Sanitat, Servicis Socials i Igualtat.

Hi ha les mateixes ajudes que hem vist abans: per jubilació, per maternitat, per malaltia; i també temporals, etc. però ara els diners necessaris procedeixen dels **Pressupostos Generals de l'Estat** en la seua majoria, és a dir, dels impostos.

El **nivell bàsic** així, està pensat per ajudar fonamentalment a eixes persones sense cotitzacions ni recursos.

L'acció protectora és de **sis classes** i cobreix tots els casos que anem a vore.

3.3.1 Prestacions sanitàries.

En el moment que la Constitució assenyala el dret a la protecció de la salut per a tots els ciutadans, apareix eixa importantíssima característica de les seues prestacions: ser **universalista**, és a dir, que tota la població (sense discriminació alguna) pot gaudir-les

També els estrangers, tant els que resideixen a Espanya com els que es troben a aquest país només per un temps, tenen dret a assistència en cas de malalties i accidents. El mateix ocorre si una estrangera embarassada es fica en situació de part, té tot el dret a ser assistida fins que es trobe bé.

Aquí es pot posar l'exemple dels immigrants, que arriben a les costes espanyoles als quals se'ls presta atenció sanitària i que és un tema tractat freqüentment en les classes.

3.3.2 Pensions no contributives

Aquestes els corresponen tant als que no han aportat mai com als que han aportat poc i reuneixen unes condicions determinades. Per exemple:

- a) els espanyols residents a territori nacional
- b) als espanyols residents a l'estranger
- c) els espanyols que han regressat després de viure molt de temps a altres països.

Són casos molt especials? És just ajudar-los amb el treball de tots?

Un exemple clar són les persones amb malalties cròniques, com podria ser un asma continuada que no et permet fer grans esforços, perquè t'ofegues i et canses moltíssim. A eixes, doncs, se'ls reconeix una **pensió no contributiva per invalidesa permanent**.

Altres cas són eixes persones que ja no poden treballar per edat i no tenen ingressos. En eixe cas, el que obté és una **pensió de jubilació** no contributiva. *Si viuen entre nosaltres sembla un poc cruel no donar-lis un cop de ma els que podem fer-ho, no?*

Però també li pot ocórrer això a un espanyol que visca a l'estranger.

Cas 1: Miralles és un amic de l'avi de Daniel, que es va anar a treballar quan era jove a un país on aquest sistema de protecció social no està desenvolupat com a Espanya, i no podia tornar al seu país perquè aquí no trobava treball. Miralles es va fer gran i, desgraciadament, la seua dona va morir. Ell té 75 anys, no té fills i ja no pot treballar per la seua edat.

La Seguretat Social li concedeix una **prestació per raó de necessitat**, per ser ancià, encara que no visca al seu país d'origen.

Si Miralles volguera i poguera tornar a Espanya, també tindria la possibilitat, per dret, de rebre una **pensió assistencial d'ancianitat** aquí.

3.3.3 Subsidi especial per maternitat

Ajuda, en cas de tenir un fill, per a totes les dones treballadores, encara que no hagen estat aportant part del seu sou el temps necessari per a tenir dret a aquesta prestació.

3.3.4 Protecció familiar

Per a famílies espanyoles o estrangeres que visquen a Espanya, hi ha:

- a) ajudes periòdiques (cada mes o cada tres mesos). Són prestacions per tenir un fill menor al teu càrrec o perquè haja nascut un nou fill, o també perquè s'en haja adoptat un.
- b) ajudes d'un sol pagament en el cas de famílies amb molts fills, o de famílies en què falte el pare o la mare, si naix o s'adopta un nou xiquet. O si naix o s'adopta més d'un a la mateixa vegada. També en el cas de mares discapacitades.

3.3.5 Nivell assistencial de la protecció per desocupació

L'ajuda en aquest nivell està destinada a persones en atur (desocupats) que, per diversos motius, no han pogut tornar a treballar o a tenir ajuda d'acord amb l'altre model, o siga, el contributiu (si l'alumne ho necessita, caldrà recordar-li el que era el nivell contributiu).

L'Estat aporta una quantitat per a l'ajuda econòmica al desocupat i també abona una part a la Seguretat Social, per protegir-lo en les situacions de necessitat.

3.3.6 Servicis Socials

Si Miralles, l'amic de l'avi de Dani, del que parlàvem abans, tornara a Espanya, a més de rebre la seua **pensió** i **assistència sanitària** (per al metge i els medicaments que necessite), també es podria beneficiar d'uns servicis socials.

Els servicis socials, són prestacions que complementen les prestacions econòmiques i que procuren la millora de les condicions de vida, reduint les limitacions motivades per l'edat o discapacitat de les persones

Per exemple, li visitaria a la seua casa un treballador social per vore el seu estat de salut i comoditat, li buscarien una residència si la necessités, també li ajudarien a ocupar el seu temps lliure si ho volgués: vacances, termalisme, etc.

Hi ha persones que treballen en els servicis socials i passen moltes hores amb les persones grans, xerrant amb elles, escoltant les seues preocupacions, les seues històries i, al cap i a la fi, ajudant-les.

3.4 Activitats

- Planificació: imaginar dos o tres situacions en què en planificar una festa o una excursió alguns dels amics tinguen poques o cap possibilitat de contribuir i altres, moltes.
Conclusió: debat sobre la importància de la solidaritat.

- Cerca d'informació sobre casos i situacions properes a l'alumne que exemplifiquen allò exposat pel professor.
- Cerca d'informació sobre l'existència d'aquestes ajudes a altres països.
- Redacció de textos amb la informació obtinguda.
- Debat sobre la conveniència o no conveniència de que la societat-estat es faci càrrec d'aquestes ajudes (nivell assistencial o no contributiu) a la vista de la informació obtinguda en l'activitat anterior.
- Treball en equip per elaborar un qüestionari de sis preguntes sobre els temes tractats, dirigit a pares i professors.
- Posada en comú i conclusions que s'extrauen de les respostes a les sis qüestions.

▪ **Qüestionari per a alumnes**

1. *En quin nivell situes els casos de Mertxe i Andrés, i el de Maria?*
 - a) en el nivell bàsic
 - b) en el nivell contributiu
 - c) en el nivell distributiu
2. *En quins casos ens podem beneficiar de l'Acció Protectora de la Seguretat Social en el seu NIVELL BÀSIC?*
 - a) quan estem sense treball i sense recursos suficients
 - b) quan complim una edat determinada.
 - c) en els mateixos casos que en el NIVELL CONTRIBUTIU
3. *Quines són les diferències entre els dos nivells?*
 - a) en el Nivell Bàsic les persones no han realitzat aportacions a la Seguretat Social i en el contributiu sí que ho han fet.
 - b) en el Nivell Contributiu és l'Estat qui finança les ajudes
 - c) en un nivell hi són els espanyols i en l'altre els estrangers
4. *Les prestacions sanitàries en aquest nivell són tant per a espanyols com per a estrangers?*
 - a) sí, sempre que residisquen a territori nacional tots en tenen
 - b) únicament tenen en dret les dones estrangeres embarassades
 - c) les prestacions sanitàries tenen una característica: són universals. Tota la població s'en pot beneficiar
5. *Què és un subsidi especial per maternitat?*
 - a) una ajuda per als fills nou nascuts si la mare es fica malalta
 - b) un descans especial d' un any per a les mares
 - c) una ajuda especial per cuidar als fills destinada a les dones que no han pogut aportar a la Seguretat Social durant el temps necessari
6. *Les ajudes periòdiques a les famílies sense recursos ni treball i amb molts fills, es diuen?*
 - a) prestacions familiars.
 - b) assegurança familiar

c) prestacions sanitàries

7. *Qui té dret a una pensió de jubilació en el nivell no contributiu?*

- a) les persones grans que, encara no han contribuït el suficient, viuen entre nosaltres i tenen 65 anys.
- b) les persones grans que hagueren de viure en l'estranger, no contribuïren, i ara resideixen a Espanya
- c) les persones que ja no volen treballar més

8. *Els treballadors que no troben feina, quina classe de protecció tenen?*

- a) una prestació sanitària
- b) una jubilació anticipada
- c) una protecció per desocupació

9. *Hi ha també "servicis socials", en el nivell no contributiu?*

- a) no existeixen en aquest nivell
- b) només per a cercar residència als ancians
- c) sí, per a vigilar la salut i el benestar de totes les persones necessitades.

- Posada en comú i conclusió que s'extrau de les respostes al qüestionari.

4 Quin tipus de relació s'estableix entre la Seguretat Social i els ciutadans?

4.1 Unitats afectades

Unitat 4. Relació jurídica amb la Seguretat Social. Camp d'aplicació. Afiliació. Inscripció d'empreses. Altes. Baixes. Règims.

4.2 Reflexions prèvies

- Com s'adquireix el dret d'estar protegit per la Seguretat Social?
- Es pertany al sistema de la Seguretat Social només per ser un ciutadà amb treball?
- La Seguretat Social també s'ocupa dels xiquets?
- Com poden pertànyer els xiquets a la Seguretat Social si no treballen?
- Tots els treballadors, empleats i propietaris d'empresa, tenen els mateixos drets i obligacions?

4.3 Exposició del professor

La Seguretat Social és el sistema que va resultar d'unificar les diverses assegurances socials que hi havia abans de la seua creació. Es va formar i va evolucionar a través d'una sèrie d'etapes (consultar Unitat 1. Antecedents i model actual del sistema Espanyol de Seguretat Social). La idea orientadora sempre fou la de la **solidaritat** juntament amb la de **repartició justa**.

Ara bé, la Seguretat Social, d'acord amb la proclamació d'Espanya com a un Estat social i democràtic de Dret exposada en l'article 1 de la Constitució, va tenir des del principi molt present que la solidaritat només és eficaç si s'organitza i es coordina:

- des de l'Estat
- a través de la Llei
- mitjançant organismes públics (entitats gestores i servicis comuns) que, en base a allò establert per la Llei, determinen qui té dret a ajudes, vigilen com es donen aquestes ajudes i recullen els diners per pagar-les.

Com estem parlant de servicis públics ha de quedar molt clar què són els servicis públics i què els diferencia dels servicis privats.

Quina és la diferència entre públic i privat?

Entre un ciutadà particular i una empresa privada s'estableix un contracte, és a dir, el ciutadà necessita alguna cosa d'eixa empresa, aquesta s'ho proporciona i el particular paga a l'empresa el que hagen acordat.

Cas: Una família vol instal·lar a la seua vivenda un sistema d'alarma per si algú hi entra a robar. Crida a una empresa especialitzada en alarmes, que li informa dels preus, forma i data d'instal·lació i de pagament. Arriben a un acord i el resolen entre ells.

En canvi, la relació entre els ciutadans i la Seguretat Social s'estableix a través de la Llei i no de manera lliure en què cada part (ciutadà i Seguretat Social) acorde i demane el que vullga:

Tots els ciutadans tenen els mateixos drets i la Seguretat Social té les mateixes obligacions amb tots.

Cas: Continuem amb l'exemple de la família que vol instal·lar una alarma. Si això fora una de les obligacions de la Seguretat Social (QUE NO HO ÉS), les condicions de l'alarma i el preu serien iguals per a tots els ciutadans que estigueren en les mateixes circumstàncies de necessitat.

Recordarem els principis bàsics del sistema de la Seguretat Social de nou:

- **Contributivitat:** proporcionalitat entre allò percebut i allò aportat.
- **Universalitat:** extensió a tots els ciutadans de l'acció protectora.
- **Solidaritat intergeneracional:** mentres treballem contribuïm a finançar les pensions actuals.
- **Equitat i igualtat de drets**, amb independència del moment i del lloc de residència de l'assegurat.
- **Suficiència:** garantia i perfeccionament dels nivells de benestar mitjançant prestacions adequades.
- **Unitat de Caixa:** l'Estat és l'únic titular de tots els recursos, obligacions i prestacions de la Seguretat Social, així tots perceben el mateix d'acord amb la llei.

El resultat és el compromís d'**ajudar a tota la població** de manera justa, tant si es troba en el nivell contributiu, és a dir, si està contribuint amb part dels seus guanys, como si està, per circumstàncies de la vida, en l'altre nivell, el no contributiu.

Com pot saber l'Estat si les empreses i els ciutadans compleixen amb les seues obligacions? Com es controla si els treballadors estan protegits?

L'afiliació a la Seguretat Social consisteix en estar inclòs en el Sistema quan per primera vegada una persona realitza una activitat professional, és com apuntar-se a un llistat per pertànyer a un grup o organització. Aquest llistat es du, i es controla, en la Tresoreria General de la Seguretat Social. L'afiliació és obligatòria, única, vitalícia, exclusiva i per ella les persones estan subjectades a drets i obligacions.

L'alta és l'acte administratiu pel qual la TGSS reconeix a la persona que comença una activitat la seua condició d'inclosa en el camp d'aplicació d'un determinat Règim de la Seguretat Social. L'alta és obligatòria i expressa, com la baixa, la situació real d'els treballadors en funció de què desenvolupen o no l'activitat professional que els enquadra en algun règim del sistema.

La baixa és l'acte administratiu que determina el cessament de l'activitat professional, però no s'extingeix la relació jurídica amb la Seguretat Social.

Mentres que l'afiliació és única, les altes i les baixes poden ser múltiples, successives o, fins i tot, simultànies, si es desenvolupa més d'una activitat.

La cotització a la Seguretat Social és obligatòria. L'obligació de cotitzar naix amb el començament de l'activitat. Es cotitza, és a dir, el treballador aporta part dels seus guanys, mentres està en actiu i només s'extingeix l'obligació quan es deixa de prestar els servicis i es cursa la baixa. L'empresari o treballador autònom també cotitzen.

Quan s'està cotitzant i es compleixen determinats requeriments, es té dret a les ajudes que ofereix la Seguretat Social de caràcter contributiu, perquè es té amb ella una relació de protecció: als treballadors afiliats, l'Estat els reconeix la situació de necessitat quan es produeix, i proporciona la prestació per satisfer eixa necessitat.

I si el ciutadà no es troba en eixe nivell contributiu i no està afiliat?

Com ja hem dit, tot ciutadà té dret a l'acció protectora de la Seguretat Social. Per arribar a ser un "subjecte protegit" cal estar en una d'aquestes dos situacions:

1. Treballar i pagar cotitzacions i així es té dret a prestacions contributives. Serveix per a tots els espanyols residents a Espanya i per a estrangers que també visquen i treballen a Espanya, sempre que complisquen uns requeriments determinats.
2. Reunir unes condicions de necessitat i falta de recursos previstes en la normativa, la qual cosa dona dret a prestacions no contributives. Serveix per als espanyols residents a Espanya i per a ciutadans hispanoamericans, portuguesos, brasilers, andorrans i filipins que residisquen al territori espanyol.

I els ciutadans dels altres països?

Depèn del què s'haja acordat entre Espanya i cada un dels països, per mitjà de Tractats i Convenis. També *s'actua, a vegades, fent amb els ciutadans d'altre país el que eixe país fa amb els nostres. Aquest és el principi de reciprocitat.*

També hi ha alguns casos especials que no es poden enquadrar en els apartats anteriors. Alguns exemples serien:

- els espanyols que viuen en l'estranger
- els estrangers que viuen a territori nacional (tenen els mateixos drets que els espanyols en el nivell contributiu).
- els refugiats sempre que residisquen a Espanya legalment.

L'**afiliació** es fa per a tota la vida i en exclusiva, perquè, encara que es tinguin tres treballs en llocs diferents, la Seguretat Social és única per a totes les empreses.

Pensa que, si el treballador no està inscrit en aquest llistat, i no està afiliat, el sistema no el podrà protegir.

Tant l'empresari, respecte als seus empleats, com les persones que treballen per compte propi, han de comunicar la seua afiliació a la Tresoreria General de la Seguretat Social. Si no ho fan, la Tresoreria ho farà per sí mateixa, i els Inspectors de Treball i Seguretat Social ho denunciaran.

On i quan cal afiliar-se?

En les oficines de la Tresoreria General de la Seguretat Social. Sempre és millor acudir a la unitat que estiga al mateix territori que l'empresa.

Hi ha algun document on conste que s'està afiliat?

Sí que hi ha. En eixe document figura el número d'afiliació que la Tresoreria ha donat a cada treballador i que queda registrat en un fitxer general.

I les empreses, també s'han d'inscriure?

Clar, és importantíssim, perquè si no ho fan abans de començar a contractar empleats, no poden donar d'alta a ningú, ni cotitzar ni res, estarien en situació il·legal.

S'han d'inscriure, presentant tota la documentació necessària, també en la Tresoreria General, per després donar d'alta als seus treballadors, assegurar-los contra accidents i malaltia professional i cobrir les prestacions econòmiques per incapacitat temporal dels seus empleats.

Si es fan totes aquestes coses, els treballadors ja estan protegits pel sistema de la Seguretat Social. A més, quan es tracta d'accidents o malalties d'origen professional, la Llei General de la Seguretat Social dóna a les empreses el dret d'escollir associar-se amb les anomenades "Mútues d'Accidents de Treball i Malalties Professionals". Si l'empresa ho escull, la Mútua assumeix totes les gestions que val fer en aquests casos.

Ja hem parlat de que la Seguretat Social cobreix les necessitats de les persones que no poden treballar. Quan es deixa de treballar per malaltia o qualsevol altra causa que establisca la llei, té lloc el que s'anomena **alta assimilada**, es sol dir que el treballador o treballadora "està de baixa" en l'empresa, però realment, encara que hi ha un cessament en la seua activitat laboral, la seua relació amb la Seguretat Social continua ja que l'acció protectora s'ha pensat, precisament, per a eixes situacions de necessitat.

Si un subjecte es troba en una situació en què hauria d'estar protegit i l'alta no existeix, la llei considera que està en **alta de ple dret** i serà atès en cas d'accident de treball i no laboral, malaltia professional o comuna, desocupació i maternitat

L'afiliació és única i el número d'afiliació és el mateix per a sempre, en canvi les altes i les baixes poden ser moltes, successives o fins i tot, simultànies si es desenvolupa més d'una activitat.

El nivell contributiu del sistema de la Seguretat Social s'organitza **en diverses classes de règims. Segons l'activitat professional que exercisquen les persones, pertanyeran a un règim o a un altre.**

4.3.1 Règim general.

És el més important del sistema de la Seguretat Social i la seua normativa de protecció és la que es pren com a model.

Està compost pels treballadors per compte d'altri de la indústria i dels servicis, de més de 16 anys, sense distinció de sexe, estat civil o professió i ja siguin treballadors a domicili, eventuais, de temporada o fixes, fins i tot discontinus.

La majoria dels treballadors es troben dins d'aquest règim general.

L'enumeració detallada es pot cercar en l'article 97.2 de la LGSS.

4.3.2 Règims especials

Règim Especial dels Treballadors per Compte Propi o autònoms

Inclou, amb caràcter general als treballadors de més de 18 anys que, de manera habitual, personal i directa, realitzen una activitat econòmica a títol lucratiu, sense subjecció per aquesta a contracte de treball i encara que utilitzen el servei remunerat d'altres persones.

Règim Especial Agrari

Inclou als treballadors per compte d'altri, de més de 16 anys, que de manera habitual i com a mitjà fonamental de vida realitzen tasques agrícoles, forestals o pecuàries.

Règim Especial dels Treballadors del Mar

Compren tant als treballadors per compte d'altri com per compte propi, que es dediquen a la realització d'activitats marítim pesqueres.

Règim Especial de la Mineria del Carbó

Establitzat per a treballadors per compte d'altri que presten els seus serveis en empreses que desenvolupen activitats relacionades amb la mineria del carbó.

Règim Especial d'Empleats de la Llar

Per a treballadors que desenvolupen labors exclusivament domèstiques, per a un o diversos titulars de la llar familiar.

4.4 Activitats

- Distinció entre serveis privats i públics:
 - Exposar les diferències entre una piscina pública i altra que es trobe en una casa particular.
 - Classificar els serveis següents en públics o privats: Biblioteca municipal, Banco Santander, Antena 3, TVE, Hospital La Paz, Clínica Ruber, Policía Nacional, IES Gerardo Diego.
- Cerca d'informació sobre mútues.
- Debat sobre els drets i obligacions dels ciutadans en relació amb la Seguretat Social: afiliació, inscripció, altes i baixes, cotització, obtenció de prestacions, pensions, subsidis, etc.
- Elaboració en equip d'un qüestionari de sis preguntes sobre els temes tractats, dirigit a pares i professors.
- Posada en comú i conclusions que s'extrauen de les respostes a aquestes sis qüestions.
- **Qüestionari per als alumnes**
 1. *Quant és eficaç la solidaritat que cerca la Seguretat Social?*
 - a) quan s'organitza i coordina des de l'Estat
 - b) quan s'organitza i coordina a través de la llei
 - c) quan s'organitza i coordina des de l'Estat, a través de la llei i mitjançant organismes públics

2. *Com s'estableix la relació entre la Seguretat Social i els ciutadans?*
 - a) la Seguretat Social arriba a un acord particular i diferent amb cada un a través de la Llei, que és igual per a tots
 - b) la Seguretat Social fica anuncis en la TV perquè els ciutadans contracten els seus serveis
 - c) El ciutadà, mitjançant l'afiliació, entra en relació amb la Seguretat Social.
3. *Qui és l'únic titular dels recursos, obligacions i prestacions de la Seguretat Social?*
 - a) La TGSS és la titular de la Caixa Única de la Seguretat Social, sota la vigilància i tutela de l'Estat
 - b) el Rei
 - c) el Banc d'Espanya
4. *Com pot verificar l'Estat que els ciutadans compleixen les seues obligacions per estar protegits per la Seguretat Social?*
 - a) mitjançant la inscripció de les empreses i l'afiliació dels treballadors en el registre de la Tresoreria General
 - b) apuntant a totes les persones a la Seguretat Social en el moment del seu naixement
 - c) vigilant a la totalitat de la població mitjançant un servei de detectius privats
5. *Quines característiques especials té l'afiliació a la Seguretat Social?*
 - a) és obligatòria, és la mateixa per a tota la vida, és única i exclusiva
 - b) és obligatòria i temporal
 - c) és obligatòria i es pot realitzar cada vegada que una persona canvia de treball
6. *On cal inscriure's i afiliar-se?*
 - a) en el Banc
 - b) en la mateixa empresa
 - c) en la Tresoreria General de la Seguretat Social
7. *Si en determinat moment de la seua vida el ciutadà no es troba en el nivell contributiu o professional sinó en l'assistencial, està afiliat?*
 - a) si ho va estar alguna vegada, ho estarà sempre, l'afiliació és per a tota la vida
 - b) perd l'afiliació si perd el treball, encara que siga temporalment
 - c) alguns ciutadans no tenen dret a afiliació
8. *Hi ha alguna manera de saber que s'està afiliat?*
 - a) sí, el número d'afiliació queda anotat en el registre de la Tresoreria General i figura en alguns documents del treballador i de l'empresa
 - b) sí, en el D.N.I.
 - c) sí, en el llistat de telèfons de l'empresa
9. *Què és el Règim general de la Seguretat Social?*
 - a) aquell en què es troben agrupats els treballadors del camp, montes i bosques
 - b) aquell en què es troba la majoria dels treballadors espanyols, dins i fora del territori espanyol
 - c) és el que està compost per la majoria dels treballadors: treballadors per compte d'altri de la indústria i els serveis, de més de 16 anys, de qualsevol

professió, estat o sexe i tant si treballen a domicili, fixes, temporals i, fins i tot, discontinus

10. *Hi ha altres règims a més del Règim General?*

- a) sí, es diuen règims específics
 - b) sí, són règims per a joves que estudien i treballen lluny de les seues ciutats
 - c) sí, són els règims especials, per exemple: autònoms, treballadors que realitzen labors agrícoles, treballadors en empreses relacionades amb la mineria, empleats de la llar, etc.
- Posada en comú i conclusió que s'extrau de les respostes al qüestionari.

5 Com obté la Seguretat Social els diners per oferir i proporcionar la seua ajuda?

5.1 Unitats afectades

Unitat 5. Finançament. El pressupost de la Seguretat Social.

Unitat 6. Cotització

5.2 Reflexions prèvies

- D'on penses que provenen els diners que necessita la Seguretat Social per pagar pensions o prestacions?
- Convé estalviar diners, quan et sobra un poc, per després fer-los servir en cas de necessitat?
- Penses que els ciutadans aporten alguns diners perquè hi haja una Seguretat Social per a tots?

5.3 Exposició del professor

Les prestacions de la Seguretat Social són per a un grandíssim número de ciutadans, per no parlar de tota la població, ja que tots les hem necessitat o les necessitarem en algun moment de la vida. Per aquest motiu el cost econòmic d'aquestes prestacions és altíssim i és totalment necessari un control perquè tots els ciutadans complisquen amb la seua obligació de cotitzar.

Si tots els ciutadans compleixen amb la seua obligació aconseguiran, igualtat de tracte i solidaritat per a tots ja que és l'Estat únicament el que s'encarregarà de la **repartició** d'aquests fons que es van fent amb les aportacions de tots els treballadors i empresaris.

5.3.1 Ingressos de la Seguretat Social

Metàfora dels rius - Principals ingressos de la Seguretat Social.

Per entendre-ho podem imaginar el següent: la Seguretat Social tindria una quantitat de diners que seria quelcom semblant a un llac enorme on aboquen les seues aigües diversos rius, uns grans i altres xicotets

El riu més gran, del qual el llac s'alimenta, és el que està format per les aportacions de les persones obligades a cotitzar: treballadors i empresaris.

Altre riu més xicotet és el que s'omple amb els fons que l'Estat va subministrant a poc a poc.

El "riu" de la ciutadania naix del treball de cada un però, i el "riu" de l'Estat, amb què s'alimenta?

L'Estat recapta diners per mitjà dels tributs, tant amb els impostos directes, que es paguen periòdicament i en proporció al que cada un té, com amb els impostos indirectes (el més conegut, l'IVA).

Eixos impostos podrien ser quelcom així com una fon soterrània molt gran que originés el naixement del riu perquè, amb el cobrament dels tributs, l'Estat pretén aconseguir que les rendes dels contribuents es tornen a repartir. La Seguretat Social, amb les seues activitats de protecció i ajuda, participa d'aquesta redistribució o nova repartició.

Un tercer riu, molt més xicotet, es formaria amb els diners que venen de les multes i recàrrecs que han de pagar les persones a les quals s'avisava de què se'ls ha oblidat pagar les seues quotes a la Seguretat Social i, a pesar de l'avís i del termini que tenen, triguen molt a ingressar el que deuen.

Aquestes són, doncs, les fonts **principals d'ingressos que té la Seguretat Social**.

Així, aquests ingressos serveixen per finançar els dos nivells de prestació comentats amb anterioritat:

- **Nivell contributiu** o de protecció (amb el qual els ciutadans aportem, sense recórrer als fons de l'Estat).
- **Nivell no contributiu o assistencial**. (amb els fons de l'Estat).

5.3.2 Cotització vs. Prestació

Hem de deixar molt clara la relació que hi ha entre **cotització** i **prestació**. És a dir, entre el que s'aporta i l'ajuda que es pot rebre.

Déiem que el riu que més cabal aporta al Gran Llac de la Seguretat Social és el de les quotes o quantitats de diners entregades pels treballadors i empreses que formen part de la Seguretat Social.

Els alumnes han de tenir ja assimilats els conceptes senzills següents:

- En general, sense cotitzacions no hi ha protecció. *Encara que hi ha la protecció no contributiva que hem tractat amb anterioritat.*
- Les persones amb més sou cotitzen una quantitat més gran a la Seguretat Social i, a la llarga, rebran una pensió millor.
- Per tant, a més esforç més compensació en el futur.

Aquests conceptes senzills han de servir per insistir també en les excepcions, per exemple, la protecció no contributiva, amb la finalitat de que quede clara la diferència entre cotització i prestació, ja que **tots tenim els mateixos drets a ser ajudats i protegits**.

Hi ha treballs totalment diferents i per això és difícil establir normes iguals per a tot tipus d'ocupacions: mariners, treballadors del camp o de les mines, empleats de la llar, etc. A això es deu l'existència de tots eixos règims especials i també la diferència entre les cotitzacions o aportacions de cada un d'ells.

El sistema de la Seguretat Social és un **sistema de repartició**, és a dir, el que ara es recapta o ingressa de les quotes de treballadors i empresaris, serveix per pagar les pensions actuals (per exemple, el treball del meu pare serveix per pagar la pensió de jubilació del meu iaio o la d'orfandat del meu amic).

Però si parlem de la quantia que podem rebre, això ja dependrà del que hàgem aportat a la Seguretat Social.

Exemple per a alumnes:

Un vespre descobriu que han obert una gelateria nova a prop del parc, tots els amics poseu el que trobeu a la butxaca en eixe moment i amb els diners recaptats compreu gelats per tothom i els repartiu per igual, o no? A vore, si el teu amic Xavi, justament eixe dia no té res a la butxaca, no tomarà gelat?

Associació d'idees:

Riu o font de finançament: les cotitzacions, diferents, de tots els amics

Gran Llac S.S: els diners reunits.

Arbres i plantes a les vores: les prestacions que apareixen i es reparteixen: els gelats!!

La Seguretat Social paga les ajudes que s'inclouen en el NIVELL CONTRIBUTIU amb allò que els ciutadans aportem, sense recórrer als fons de l'Estat. L'Estat, per la seua banda, s'encarrega del NIVELL assistencial o NO CONTRIBUTIU, o siga, de les ajudes als ciutadans que no han pogut cotitzar.

Cada Comunitat Autònoma té el seu propi sistema de finançament per cobrir l'assistència sanitària i els servicis socials

Hi ha diverses formes o sistemes de finançament?

Sí, hi ha diverses tècniques financeres per cobrir el que costa l'acció protectora de la Seguretat Social. Recordeu de quines maneres varem vore que es podia finançar el lloguer d'una pel·lícula i un berenar.

Hi ha una tècnica que consisteix a "**capitalitzar**". Es va formant un "capital" amb el que cada un aporta, de tal manera que al final cada un té el seu compte particular. Per exemple, per organitzar un berenar gegant en acabar el curs, un de vosaltres s'encarrega de recollir tots els mesos les quantitats que cada un dóna, el que vol o pot, i les fica en un sobre amb el seu nom, en eixe sobre està capital particular de cada un, a més, els vostre pares vos premien ficant un euro cada vegada que en el vostre sobre hi ha 10 euros, el vostre capital augmenta. En arribar el dia, mireu el vostre sobre i decidiu quant fiquen per al berenar, si tot el que heu recaptat o una part que siga la mateixa que fiquen tots, i la resta vos la guardeu.

Altra tècnica és la de la **repartició**, no hi ha comptes particular, es van repartint les ajudes segons es recullen les aportacions, sense guardar-les, després tot és per a tots per igual, tampoc amb aquest sistema, els "sobres" particulars augmenten, perquè els diners no es guarden sinó que estan en distribució i recaptació constant. **Aquesta manera de finançament està més d'acord amb el propòsit de la Seguretat Social de ser SOLIDARIS**

Recordem els conceptes de solidaritat intergeneracional, interterritorial i entre tots els ciutadans

La **repartició** imposa sacrificis als joves respecte als grans ; als saludables respecte als malalts; als ocupats respecte als desocupats; als vius respecte a les famílies dels difunts; als que tenen càrregues familiars respecte als que no les tenen; i, en definitiva, als que realitzen activitats prosperes i en auge respecte als sectors deprimits.

En general, les cotitzacions que procedeixen dels residents en un territori o territoris del país compensen la situació més desfavorable en què es puga trobar altre territori en un moment concret.

Aquesta **solidaritat entre territoris** part del concepte de **caixa única**, és a dir, les cotitzacions recaptades en tot el territori nacional serveixen per a finançar les prestacions de tots els espanyols.

Aquest sistema de Seguretat Social és impensable sense la idea de solidaritat intergeneracional, interterritorial i entre tots els ciutadans.

La igualtat de tots els espanyols davant la Seguretat Social serà efectiva:

- si les cotitzacions que es van realitzant al llarg del temps i en qualsevol part del territori nacional serveixen per satisfer les prestacions en qualsevol part en què es necessiten.
- si tenen el mateix import i s'exigeixen per igual a cada Comunitat Autònoma i,
- si la normativa sobre afiliació, inscripció, altes i baixes i prestacions és uniforme, és a dir, igual per a tots els ciutadans i es compleix també per igual.

5.3.3 Pressupost

La Seguretat Social elabora cada any el seu PRESSUPOST per a l'any següent.

Què significa?

És la manera d'expressar, en xifres i ordenadament, els ingressos (drets) i les despeses (obligacions) que es calculen que tindrà la Seguretat Social al llarg d'un temps determinat, normalment un any, en la realització de l'acció protectora.

Es pot saber la quantitat de diners necessària per complir tots els objectius dels que hem estat parlant?

Eixa quantitat es pot conèixer consultant els Pressuposts Generals de l'Estat (http://www.sgpg.pap.meh.es/SGPG/Cln_Principal/Presupuestos/) de l'any en curs.

Com s'ordenen totes eixes xifres i operacions perquè els que les examinen puguem vore els resultats amb claredat?

De la mateixa manera en què es demana que els alumnes de Matemàtiques presenten la resolució dels problemes: ordenadament, sense mesclar les dades, classificant, si, per exemple parlem del recorregut d'un tren i el que triga a fer-lo, distàncies a un costat i temps a l'altre. En el cas dels Pressuposts, d'una banda es situen les Despeses i d'altra, els ingressos.

Qui l'elabora i el supervisa? Com ho fa?

- Tots els anys, a finals de maig, es publica una Ordre Ministerial on s'hi assenyalen les normes per elaborar un primer projecte de Pressuposts de la Seguretat Social en el termini de vint dies.
- A continuació, el Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social refon el projecte que ha fet la Tresoreria General amb els que han presentat les altres entitats.
- S'envia al Ministeri d'Economia i Competitivitat i d'ací passa al Govern per aprovar-lo i i incloure-lo en el projecte de Pressuposts Generals de l'Estat.

- Quan el Consell de Ministres l'ha aprovat, s'envia a les Corts Generals abans del dia un d'octubre i s'adjunten els documents de tots els comptes de la S.S. de l'any anterior.

- En les Corts es tramitarà com una Llei més. Primer el ple del Congrés dels

Diputats votarà la seua admissió genèrica o les emendes a la totalitat presentades pels grups parlamentaris que, si prosperen, suposen la devolució del text íntegre al Govern. Una vegada superat eixe tràmit, s'estudien les emendes parcials, la capacitat de modificació de les quals està subjecta a la no alteració de l'equilibri pressupostari, primer per les comissions existents i després sotmeses al ple del Congrés. Una vegada aprovat el text en aquesta Càmera, es passa al Senat, on es fa una segon lectura, que aprofiten els grups parlamentaris per introduir modificacions que no es pogueren plantejar en la fase anterior, però tenint en compte que les possibilitats d'alteració són molt limitades. Quan s'aprova al Senat, torna al Congrés per a una última votació i aprovació del text definitiu.

Aquest procés ha de finalitzar, inclosa la publicació del text en el BOE, abans del 31 de desembre.

5.4 Activitats

- Elaboració de pressupostsw: estudiar detalladament els diners que caldrien per a una festa de final de curs, en la que s'obtindran premis, que cal incloure en les despeses, els millors dansarins i els millors intèrprets de cançons.
- Estudi del sistema de finançament: cerca de possibles "fonts", d'on traiem els diners?
- Debat: preferim capitalitzar, perquè tenim un curs per davant, o repartir, perquè les despeses per a la gran festa aniran sorgint des d'aquest moment i no només al final?
- Texts: els avantatges, materials i immaterials, i inconvenients de la repartició solidària.
- Cerca d'informació sobre pressuposts de la Seguretat Social en la web.
- Elaboració d'un qüestionari per a pares i professors sobre quines han de ser les fonts de finançament de la Seguretat Social
- Posada en comú i conclusions sobre el que han contestat els anteriors.
- **Qüestionari per a alumnes**
 1. *D'on provenen els ingressos de la Seguretat Social?*
 - a) l'Estat se'ls proporciona
 - b) de l'Estat una part, i altra de les quotes dels que cotitzen a la Seguretat Social, altra d'allò recaptat per recàrrecs i multes
 - c) de capital estranger
 2. *Com intenta l'Estat que les rendes dels contribuents es redistribuisquen adequadament?*
 - a) cobrant impostos o tributs
 - b) ajudant a la Seguretat Social en el finançament de la seua activitat protectora per a tota la població, encara que uns cotitzen i altres, no
 - c) mitjançant sortejos setmanals amb molts premis

3. *Quin dels tres models o maneres de finançament més utilitzats suposa major col·laboració i solidaritat de tots amb tots?*
 - a) capitalització
 - b) repartició
 - c) préstec
 4. *En què consisteix el pressupost de la Seguretat Social?*
 - a) és la manera d'expressar en xifres les despeses i els ingressos que es calcula que aquest sistema tindrà durant un període de temps (l'any següent)
 - b) és una xifra que ens indica el que té l'Estat reservat per donar a la Seguretat Social
 - c) és la quantitat de diners destinada a ajudes sanitàries
 5. *Quan es presenta el pla de despeses i ingressos al Congrés per ser aprovat, quina mesura fa servir perquè el pressupost es pugui entendre amb claredat?*
 - a) s'estructura situant a un costat les despeses i a l'altre els ingressos amb els quals es cobriran eixes despeses
 - b) primer s'escriuen les despeses classificades segons perquè es destinen i després els ingressos, classificats per ordre d'"arribada"
 - c) no es fa sempre igual, depèn de qui elabore el pressupost
- Posada en comú i conclusió que s'extrau de les respostes al qüestionari.

6 Quins mitjans de relació amb el ciutadà té la Seguretat Social?

6.1 Unitats afectades

Unitat 7. Servicis i mitjans per relacionar-se amb l'administració de la Seguretat Social.

6.2 Reflexions prèvies

- Com ens posem en contacte amb la Seguretat Social?
- Hi ha oficines de la Seguretat Social?
- Es poden fer consultes per telèfon? I per Internet?
- Com es pot dir el que ens agrada o es pot millorar?

6.3 Exposició del professor

6.3.1 Atenció telemàtica

Des de l'any 2002, la Seguretat Social té la seua pàgina Web www.seg-social.es que està en permanent desenvolupament i evolució, incrementant paulatinament l'oferta de servicis electrònics.

Des de la pàgina, es pot accedir a tres seccions diferenciades segons el públic al que van dirigides:

- Treballadors
- Pensionistes i
- Empresaris.

És molt interessant també la secció "Formularis i models" perquè ací es poden trobar els diferents formularis que cal emplenar per relacionar-se amb la Seguretat Social.

Si anem despistats sobre com accedir als servicis de la Seguretat Social, el millor és que busquem en la secció anomenada "Tràmits i gestions". Per demanar informació general convé anar a "Consultes".

La pàgina Web es pot consultar en totes les llengües que es parlen a Espanya (llengües oficials de l'Estat) i a més en anglés i francès.

Pel gran esforç que es va fer perquè tots els ciutadans tingueren facilitat per accedir-ne, va aconseguir al 2005, el premi TAW a l'accessibilitat Web.

Troben també a la pàgina la secció "SEU ELECTRÒNICA" www.sede.seg-social.gob.es que és com un lloc on et continuen atenent de forma similar a com ho fan en les oficines i on es poden fer gestions. S'ha incorporat també l'accés al Registre electrònic que permet al ciutadà la presentació telemàtica de sol·licituds, escrits i comunicacions sobre els tràmits disponibles actualment a la Seu. A més, s'ha publicat el tauler d'edictes i anuncis i s'ha habilitat el servici de notificacions telemàtiques segures per a la gestió de les

notificacions telemàtiques entre els organismes o entitats de la Seguretat Social i les empreses i ciutadans. D'altra banda, l'accés als servicis del sistema RED i cessió de dades per a Administracions Públiques es manté des de la pàgina web.

Per a alguns d'aquest servicis, a vegades, cal un Certificat Digital, és com un *Carnet d'Identitat*, o el DNI electrònic. Quan tots tinguem un DNI electrònic, ja no caldrà aquest Certificat. Es tracta de que ningú pugui fer servir els servicis personals excepte un mateix: hi ha **informació confidencial que només interessa al què la demana**.

De tota manera, si se sol·licita un informe i no es disposa de certificat digital, s'ha de facilitar determinada informació per comprovar la identitat del sol·licitant, i s'envia al seu domicili. No obstant això, si es té el certificat digital, es facilita la informació directament en pantalla i es pot imprimir a casa,

Les tecnologies de la informació i les comunicacions ens permeten evitar les esperes i desplaçaments. A més, permeten que persones amb problemes de mobilitat o que viuen en llocs llunyans estiguen hores en les mateixes condicions que les demés persones, els permet integrar-se en la vida social, cultural i del treball.

Què és el Sistema RED?

El Sistema RED (Remissió Electrònica de Documents) és un servici que permet l'intercanvi de documents i informació entre la TGSS i les empreses a través d'Internet. Facilita molt el treball de les empreses, gràcies a que permet enviar els documents de cotització, afiliació i parts mèdics d'alta i de baixa dels seus empleats a qualsevol hora del dia, sense haver de moure's de l'oficina o del despatx.

6.3.2 Atenció telefònica

Estos servicis ens ajuden a realitzar gestions i a informar-nos mitjançant la comunicació telefònica, sense haver de desplaçar-nos.

Si cridem a la TGSS, per exemple, 901 50 20 50, comprovarem que ens donen a escollir entre 4 possibilitats:

- Opció 1: Sol·licitud d'Informes de Vida Laboral.
- Opció 2: Sistema Red (Remissió Electrònica de Documents).
 - 2.1. Incidència certificat digital, instal·lació de software i comunicacions.
 - 2.2. Incidències parts d'Incapacitat Temporal.
 - 2.3. Consultes o informació.
- Opció 3: Informació general de la TGSS.
- Opció 4: Informació o consultes sobre Campanyes de Vida Laboral i Bases de Cotització.

El telèfon gratuït 900 16 65 65, per a informació general i personal, pertany a l'INSS, té un horari d'atenció de 9:00 a 14:00 de dilluns a divendres i de 16:00 a 18:00 de dilluns a dijous. Es pot cridar des de qualsevol lloc.

Quan el servici és telefònic, en les oficines comproven la identitat del que crida i després li donen la informació. Si cal enviar-li documentació, es comproven bé les dades del seu domicili

6.3.3 Atenció presencial

L'experiència que té la Seguretat Social en atendre al públic li permet veure el que els ciutadans demanen:

- que els atenguen amb rapidesa
- que l'assumpte es resolga en poc temps
- que se'ls tracte amb eficàcia i amabilitat atenent al seu cas particular

Com que l'Administració considera fonamental el tracte que s'ofereix al ciutadà, la Seguretat Social està intentant adaptar la seua estructura i organització als nous reptes que es plantegen, busca modernitzar els servicis, millorar la seua qualitat i ampliar el número de centres d'atenció perquè tots els ciutadans tinguen un a prop del seu domicili i potencial els servicis electrònics.

Com a resultat de la col·laboració entre les Entitats Gestores i Servicis Comuns de la Seguretat Social, s'han creat les Oficines **Integrals de la Seguretat Social**, que agrupen en una mateixa oficina tots els servicis de la Seguretat Social.

Un altre factor molt important, en parlar de **la qualitat del servici**, és **l'humà**, es a dir, les persones que treballen atenent al ciutadà:

- perquè els coneixements que han de tenir aquestes persones són molt tècnics i específics.
- perquè també han de tenir habilitat per tractar amb el públic, amabilitat, tranquil·litat, bon caràcter, paciència i saber ficar-se en el lloc de cada un, i entendre la seua situació i dificultats (habilitats emocionals i social).

Per a fer-ho, sempre estan rebent informació.

I els ciutadans poden també fer alguna cosa per ajudar a millorar aquests servicis?

Poden col·laborar a través de:

- Enquestes i qüestionaris
- Suggestiments i consultes en les bústies
- Suggestiments i queixes

Mai ho fem, ens fa mandra, segurament pensem que no serveix per a res. Però no es perd res per intentar-ho.

En les zones d'atenció al públic, trobem qüestionaris d'avaluació. Els comentaris, suggestiments i opinió dels ciutadans sobre l'atenció que la Seguretat Social els presta són importantíssims perquè el nostre sistema vagi millorant.

Les Entitats tenen Cartes de Servicis que són documents on s'estableixen els servicis que s'ofereixen als ciutadans, juntament amb els compromisos de qualitat i mesures dirigides a millorar els servicis d'atenció i ajudar al públic de la Seguretat Social, són com:

- Garantir la igualtat entre homes i dones
- Eliminar barreres arquitectòniques perquè les persones amb problemes de mobilitat accedisquen fàcilment a les oficines.
- Preservar les bones condicions ambientals
- Crear entorns adequats tant materialment com espacial

6.4 Activitats

- Elaboració de llistats de coses que se t'ocorreguen que podrien millorar el sistema de la Seguretat Social i que dipositaries en les bústies de suggeriments.
- Cerca de documentació: entrar en la pàgina web (www.seg-social.es) i aconseguir informació sobre pensions o servicis virtuals.
- Visita en grup a algun centre d'atenció al públic de la Seguretat Social
- Texts: redacció detallada sobre el que s'haja observat en la visita.
- Treball en equip: elaboració d'un qüestionari sobre els mitjans de contacte més utilitzats per solucionar assumptes relacionats amb la Seguretat Social.
- Consulta a pares i professors amb la base del qüestionari elaborat, estan conformes amb l'atenció que reben?
- Posada en comú: comentar i organitzar els resultats obtinguts.
- **Qüestionari per a alumnes**
 1. *Quins són els mitjans de la Seguretat Social per atendre al ciutadà?*
 - a) atenció telemàtica, telefònica i presencial
 - b) atenció sanitària, telefònica i personal
 - c) atenció via satèl·lit, total i sincronitzada
 2. *A quin canal pertany la Seu Electrònica?*
 - a) al telemàtic
 - b) al telefònic
 - c) al personal
 3. *Quin document cal per obtenir la informació directa per pantalla en l'oficina virtual?*
 - a) el D.N.I.
 - b) el D.N.I. electrònic
 - c) una targeta Visa
 4. *Perquè serveix l'àrea de baixada de l'oficina virtual?*
 - a) per baixar jocs
 - b) per baixar els formularis que cal omplir en els diversos casos
 - c) per demanar informació a través de la bústia de consultes
 5. *Pot qualsevol ciutadà contribuir a millorar els servicis que presta el sistema de la Segureta Social?*
 - a) Sí, a través d'enquestes, qüestionaris, queixes, suggeriments i consultes
 - b) Sí, però no és gens fàcil trobar la manera de col·laborar
 - c) No, el que hi ha no es pot millorar